

Arbeidsplan for 2018 og 2019.

Vedtatt på IOGTs landsmøte i Bergen 9.- 11. juni 2017

INNLEDNING

IOGTs visjon er at mennesker over hele verden får leve frie og meningsfylte liv uten at alkohol og andre rusmidler hindrer dette.

Arbeidsplanen tar utgangspunkt i vårt samfunnsoppdrag og vår plattform for vårt forebyggende arbeid. IOGT har også en kommunikasjonsstrategi vedtatt av sentralstyret.

Planen peker på områdene hvor hovedinnsatsen skal legges inn i denne perioden, men er ikke ment å være en fullstendig oversikt over alt IOGT kommer til å gjøre de neste to årene.

DAGENS SITUASJON

Dagens rusmiddelfelt er preget av både stabilitet og endringer. Alkoholforbruket økte sterkt fra begynnelsen av 90-tallet med en økning på 36 prosent frem til i dag fra bunnåret 1994. Siden toppåret 2008 har imidlertid det totale forbruket gått ned med rundt 10 prosent. Særlig har det vært et økt forbruk blant kvinner, og en klar økning i alkoholkonsumet blant eldre. Omsetningen av vin har gått kraftig opp, som forklarer det meste av økningen. Samtidig som voksne drikker mer enn tidligere, ser vi nå en klar trend mot at ungdomsdrinkingen synker kraftig, og at flere velger ikke å bruke rusmidler. Dette skyldes trolig flere ulike faktorer som endrede fritidsvaner, påvirkning av innvandrergupper som drikker lite, en helse- og treningstrend, større press på gode skolerresultater og et ønske om å ta avstand fra foreldregenerasjonen sine drikkevaner. Dette er også en del av en internasjonal trend, og vi ser den samme utviklingen i våre naboland. Men trass i synkende forbruk er «binge-drinking» fortsatt et problem i mange ungdomsmiljøer.

18 prosent av befolkningen oppga ikke å ha drukket alkohol det siste året i 2015. Omsetningen av alkoholfrie varer som oppfattes som gode alternativer til alkoholholdige – som fruktdrikker og alkoholfritt øl - øker. Det virker også som om det er mer akseptert å ta opp spørsmål omkring drikkepress og at man ikke drikker, selv om det er et stort drikkepress i mange miljøer. At flere velger ikke å drikke betyr ikke nødvendigvis at det er flere som tar et mer ideologisk standpunkt til bruk av alkohol, men de har like fullt en effekt på sine omgivelser.

Fra rundt årtusenskiftet har vi sett økt oppslutning om en restriktiv alkoholpolitikk. Samtidig har hva som oppfattes som restriktivt nok endret seg de siste tiårene. Vinmonopolet har høy tillit og støtte i befolkningen, samtidig som mye av polets legitimitet ligger i at de også yter god service, og antallet utvalg er tredoblet siden 1990. Antallet skjenkesteder har økt fra rundt 2500 i 1980 til i underkant av 7500 i 2014. Salgbevilgninger har gått noe ned, men det skyldes strukturendringer i bransjen. Norge har fortsatt en restriktiv politikk og et lavt forbrukt sammenlignet med andre europeiske land, men fokus for den lokale politikken er snudd mer over til kontroll med bevillinger og skadereduserende tiltak, heller enn forebygging.

I den aktuelle politikken ser vi at forslag om utvidede åpningstider på Vinmonopolet, taxfree-utvidelse, gårdssalg og svekket forbud mot alkoholreklame utfordrer politikken, selv om regjeringsplattformen har vektlagt at hovedlinjene i norsk alkoholpolitikk ligger fast.

Debatten om legalisering eller avkriminalisering av narkotika har skutt fart de siste årene, godt hjulpet av utviklingen i andre land. Det er en utvikling i mange partier mot å ønske endringer i politikken, selv om få ønsker en full legalisering. Også når det gjelder narkotika er forbruket lavt

Arbeidsplan for 2018 og 2019.

Vedtatt på IOGTs landsmøte i Bergen 9.- 11. juni 2017

sammenlignet med de fleste europeiske land. Forbruket har også vært synkende de siste årene. De høyeste tallene finner man i de store byene.

MÅLSETNINGER OG STRATEGIER

IOGT har satt noen målsetninger for sitt forebyggende arbeid, og som er nødvendige for å nå et mål om et samfunn der voksne tar ansvar for at barn og unge vokser opp i trygge lokalsamfunn og rusfrie omgivelser.

Voksne er bevisst sin funksjon som rollemodell og sine muligheter til å påvirke barn og unges forhold til rusmidler.

De voksne er viktige rollemodeller i ungdommers liv, og i mange år har det vært en viktig del av vårt forebyggende arbeid å gjøre foreldre og foresatte mer bevisste på hvordan de kan påvirke sine barns valg og verdier, og gi dem verktøyene som gjør dem i stand til det.

Aktivitetsmål for perioden

- Ved slutten av perioden gjennomføres Sterk&Klar ved 90 skoler
- Starte opp et nytt prosjekt rettet mot besteforeldre og hvordan de kan være gode omsorgspersoner for barnebarn og støttespillere for foreldre, også når det gjelder rusforebygging. Arrangere 10 seminarer/kurs i perioden og ha en nasjonal konferanse om temaet.

Det skal være enkelt og attraktivt å ta rusfrie valg.

Den sosiale aksepten og normene rundt alkoholbruk påvirker både drikkemønster, forbruk og hva som kan gjøres med problemene. Å bedrive normkritikk og normalisere det å ta rusfrie valg på ulike måter blir derfor et viktig tiltak for å holde forbruket nede. Å bedrive normkritikk er å se på alle de «reglene» som vi ikke snakker høyt om, men som er med på å styre vår atferd.

Aktivitetsmål for perioden

- Gjennomføre en kampanje rundt rusfrie valg og tilgjengeligheten av gode alkoholfrie drikker.
- Sette på dagsordenen temaer om drikkkultur og alkoholnorm i den ruspolitiske debatten.
- Synliggjøre valget mange gjør om å ikke drikke alkohol.

Lokalpolitikere har kunnskap om effektive rusforebyggende virkemidler for å redusere forbruk og skader, og prioriterer å bruke disse.

Det finnes omfattende forskning på effekten av regulatoriske virkemidler i alkoholpolitikken. Norske kommuner har alle verktøyene for å kunne føre en effektiv politikk, samtidig som de ikke alltid brukes på en effektiv måte.

Aktivitetsmål for perioden

- Gi opplæring til lokale talspersoner hvert år i perioden
- Arrangere 20 forebyggingskonferanser
- Gjennomføre 20 ruspolitiske møter

Arbeidsplan for 2018 og 2019.

Vedtatt på IOGTs landsmøte i Bergen 9.- 11. juni 2017

- Ha lokale møter med andre frivillige organisasjoner i minst 30 kommuner foran kommunevalget i 2019

Barn og unge anerkjennes som rusfri sone

WHO har slått fast at alle barn og ungdommer har rett til å vokse opp i et miljø beskyttet for de negative konsekvensene av alkoholforbruk, og så langt mulig, fra markedsføring av alkoholholdige varer. Hvor mye bruk av alkohol det skal til for at barn reagerer varierer fra barn til barn, men vi vet at mange opplev er utrygghet pga voksnes drikking. Å vise barn at alkohol ikke er nødvendig hver gang man skal feire noe eller slappe av kan også være et godt forebyggende grep.

Aktivitetsmål for perioden

- Videreføre kampanjene Hvit jul og Fyll ferien hvor vi gjennomfører 50 stands i året og samler inn underskrifter for en rusfri sone rundt barn og unge.
- Sammen med IOGT International fokusere på markedsføring av alkohol rettet mot barn og unge

Det lave forbruket av rusmidler blant ungdom med ikke-vestlig innvandrerbakgrunn opprettholdes

Holdningen til rus i innvandrer miljøene – støtten til å drikke mindre og mindre toleranse for fyll – er beskyttende mot rusproblemer. Alkoholbruk blir en viktig markør for integrasjon. Å opprettholde restriktive holdninger til alkohol i innvandrer miljøer kan også ha betydning for totalforbruket av alkohol i befolkningen.

Aktivitetsmål for perioden

- Mot slutten av perioden gjennomføres Intro i 20 kommuner
- Etablere samarbeid med innvandrerorganisasjoner om rusforebyggende tiltak

Barn og unge i sårbare situasjoner får nødvendig hjelp og støtte

Noen er mer sårbare enn andre for å utvikle rusproblemer. Å vokse opp i en familie med et rusproblem, oppleve fattigdom, utsettes for traumatiske opplevelser, falle ut av skolen eller bli stående på utsiden av arbeidslivet er noen av faktorene som kan gjøre en stor forskjell. Gode og målrettede forebyggende tiltak kan gjøre en stor forskjell her.

Aktivitetsmål for perioden

- Enestående familier-aktivitet på 20 steder, og 5000 familier registrert i vår database
- Styrke og utvide de sekundærforebyggende tiltakene Solhaug forebyggingssenter og Møteplassen
- Videreutvikle Sammen-prosjektet med helse/velvære og aktivitetstiltak

Vi får flere stemmer i debatten, både på sosiale media og i lokalpressen

Debatten, særlig i sosiale medier, er preget av liberale holdninger til politikken. Det merker vi ikke minst når det gjelder legaliseringsdebatten om narkotika, men også når det gjelder alkoholpolitikken.

Arbeidsplan for 2018 og 2019.

Vedtatt på IOGTs landsmøte i Bergen 9.- 11. juni 2017

Vi ser arbeidet vårt i media som et forsterkende element av den direkte kontakten som vi har med foreldre eller politikere.

Aktivitetsmål for perioden

- Aktiv deltakelse i mediene. Øke mediesynligheten hvert år (målt i medieovervåkning) og øke antallet egenproduserte mediesaker.
- Økt synlighet i sosiale medier (målt i antallet saker og reaksjoner) og oppdaterte nettsider som bringer nyheter på rusfeltet og faktastoff på våre hovedtemaer.
- Opprette mediegruppe med oppgave å gjøre IOGTs tiltak og meninger kjent, påvirke i samfunnsdebatten, skape en identitet, være aktive i media/koordinere leserbrev og gjøre medlemmene informert om forskning på rusfeltet. Juvente inviteres til deltakelse i gruppa.
- Gi egne medlemmer oppdatert kunnskap om rusforskning

Politiske mål for perioden

IOGT støtter Folkehelsemeldingens mål om at det skadelige alkoholforbruket skal reduseres med 10 prosent. For at det skal skje må også det totale forbruket reduseres betydelig. IOGT mener at det bør være en målsetning å redusere forbruket med 25 prosent innen 2020. I politikken må man prioritere det som Verdens Helseorganisasjon anbefaler som de tre beste virkemidlene for å skadene nede – høye avgifter, begrensning av tilgjengelighet og forbud mot annonsering og markedsføring av alkoholdrikker.

IOGT vil arbeide for følgende politiske mål

- Igangsette arbeid med en nasjonal alkoholstrategi, inkludert klare måltall for rusforebyggende arbeid.
- Andelen i befolkningen som velger ikke å drikke alkohol skal være et av målene for ruspolitikken.
- Avvikle taxfree-ordningen
- Innføre nasjonal maksimumstid til kl. 02.00, og arbeide for lokalt reduserte skjenketider.
- Kjøpekraft-justere alkoholavgiftene. Alkohol har blitt billigere relativt til kjøpekraften de siste 20 årene.
- Boligområder, skoler, sportsarenaer og andre arenaer hvor barn samles skal skjermes i bevillingstildeling. Parker, strender og andre viktige fellesarealer skal være alkoholfrie.
- Øke antallet skjenkekontroller fra tre til fem i snitt per bevilling. Det bør forskriftsfestes at kontrollene på skjenkesteder med skjenketid etter 23.00 skal skje den siste timen før skjenketidens slutt natt til lørdag og søndag.
- Det nasjonale «prikkssystemet» innskjerpes.
- Kunnskap om norsk lovgivning, holdning til rusmidler og informasjon om helsetilbud og tilbud fra frivillige organisasjoner må legges inn som del av introduksjonsprogrammet.
- Oljefondet skal selge ut sine investeringer i alkoholselskaper
- Avvikle ordningen med gårdssalg av alkohol innen 2023
- Forbudet mot narkotika opprettholdes. Fengsel og bøter er i de fleste tilfeller av bruk og besittelse en uhensiktsmessig reaksjon. Reaksjoner mot bruk og besittelse må primært ha til

Arbeidsplan for 2018 og 2019.

Vedtatt på IOGTs landsmøte i Bergen 9.- 11. juni 2017

hensikt å hjelpe unge ut av begynnende narkotikaproblemer, og gi et godt tilbud om helsehjelp, behandling og ettervern til tyngre misbrukere.

- Innføring av et nasjonalt undervisningsprogram om alkohol og narkotika i skolen der frivillige organisasjoners kompetanse i stor grad blir nyttiggjort.
- Reklameforbudet opprettholdes for å redusere muligheten for å markedsføre og normalisere alkoholbruk ytterligere
- Norge må i internasjonale forum arbeide for det syn at alkoholpolitikken er et virkemiddel for å nå helse- og sosialpolitiske mål, og støtte opp om at alkoholindustrien ikke slippes til i fora hvor europeisk eller internasjonal rusmiddelpolitikk diskuteres.
- Kompetansen i frivillige organisasjoner må bli anerkjent og benyttet som en del av offentlige forebyggingsstrategier.

ORGANISASJON OG KOMMUNIKASJON

Gjennom avdelinger, områder, regioner og prosjekter har IOGT et bredt nettverk som vi kan spille på. Frivillighet har stått, og skal fortsatt stå, sentralt i gjennomføring av arbeidet vårt. Oppgaver som gis og utføres er med på å knytte mennesker nærmere organisasjonen, og skaper sterkere felles identitet. Det må derfor være en prioritert oppgave å rekruttere frivillige til arbeidet. Samtidig er frivilligheten i endring, og det er viktig at vi evner å møte nye behov som stilles. Livsvarige medlemskap har til en viss grad blitt erstattet av mer tidsbegrenset frivillige innsats.

Medlemsrekruttering må først og fremst skje gjennom kampanjer og aktiviteter vi driver, og gjennom at vi er bedre på å synliggjøre oss selv. Vi skal på den måten drive målrettet verving, og arbeide for å redusere gjennomstrømmingen av medlemmer. Målsetningen for perioden er å holde medlemstallet stabilt. Prisen for ververe (kostnader knyttet til betalte vervetjenester fra sentralledet til regioner, områder og avdelinger) må reduseres til under det halve.

Medlemmene må prioriteres, slik at vi kan øke aktiviteten og motivasjon. Det er medlemmene som skal drive organisasjonen i samarbeid med andre frivillige og ansatte.

Vi må styrke kommunikasjonsarbeidet i perioden. Vi har utviklet en visuell profil for IOGT hvor vi fremstår som mer likt i alt vårt materiell, uavhengig av aktivitet. Det skal ikke være tvil om hvem som står bak våre aktiviteter. Vi har vedtatt en kommunikasjonsstrategi som er styrende for hvordan vi ønsker å fremstå. Gjennom magasinet vårt Aksent, nettsidene våre og på sosiale medier skal vi holde medlemmer og andre informert om vårt samlede arbeid og bidra til å øke kunnskapen om våre satsningsområder. Vi skal i perioden se på hvordan disse kan fungere bedre sammen, og har som mål at man gjennom våre kanaler skal få et faglig godt og oppdatert bilde av ruspolitikk, forskning og ruskultur i Norge.

Med oppstart av flere aktiviteter har vi de siste årene også økt staben med ansatte. De fleste av disse er tilknyttet spesielle prosjekter eller enheter. IOGT skal være en ryddig og forutsigelig arbeidsgiver. Vi skal ha en effektiv og faglig sterk administrasjon med fokus på et godt samspill mellom frivillige og ansatte i organisasjonen.

IOGT har også økonomiske ressurser. Det er viktig at disse brukes og forvaltes på en slik måte at de gjør oss bedre i stand til å nå målene våre. For å sikre en god forvaltning av ressursene, samt se på utvikling av eiendommer i bevegelsen, har vi opprettet Sober Kapital og Sober Invest. Vi har også et nært samarbeid med Juvente om dette.

Arbeidsplan for 2018 og 2019.

Vedtatt på IOGTs landsmøte i Bergen 9.- 11. juni 2017

SAMARBEID

Vi henter i arbeidet vårt kompetanse fra ulike miljøer, og samarbeider både med enkeltpersoner og organisasjoner. Skoler, forskningsinstitusjoner, statlige og kommunale myndigheter er involvert på ulike måter i våre hovedprosjekter.

Alliansebygging er avgjørende for å få bredden i arbeidet vårt som er nødvendig for å lykkes. I den nasjonale alkoholpolitikken er Actis en hovedsamarbeidspartner, og internasjonalt har vi et nært samarbeid med IOGT Internasjonalt og arbeider gjennom FORUT. Vi bruker folkehøgskolen vår – Åsane – til sentrale samlinger, og utnytter kompetansen som ligger i lærerkollegiet og blant elevene.

Vi har jevnlig møter med vår ungdomsorganisasjon Juvente og vår barneorganisasjon Juba for å koordinere arbeidet, og se hvor vi kan styrke hverandres tiltak.